

PREDKLADACIA SPRÁVA

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) predkladá návrh opatrení na komplexné riešenie zabránenia šíreniu a eradikáciu afrického moru ošipaných ako iniciatívny návrh.

Africký mor ošipaných (AMO) je vysoko nákazlivá vírusová choroba sviňovitých. AMO je veľkou hrozbou pre chov domácich ošipaných a výkon poľovníctva nielen u diviacej zveri. Na území Slovenskej republiky bolo k júlu 2021 potvrdených 26 okresov s pozitívnym nálezom nákazy AMO u diviaka. Úmrtnosť dosahuje až 90-95 %. V súčasnej vlne šírenia bol AMO na území Slovenskej republiky prvý krát potvrdený 25. júla 2019 v chove domácich ošipaných v obci Strážne, okr. Trebišov. Množstvo pozitívnych prípadov diviakov nepretržite stúpa od 7. júla 2020 (prvý identifikovaný prípad) pozdĺž hranice Slovenskej republiky a Maďarska. K 16. júnu 2021 bolo potvrdených 3044 prípadov u diviacej zveri a 28 prípadov v chove domácich ošipaných. Dotknutá oblasť Slovenskej republiky je zaradená ako infikovaná oblasť výskytu AMO v chovoch domácich ošipaných do prílohy III vykonávacieho rozhodnutia Komisie 2014/709/EÚ o opatreniach na kontrolu zdravia zvierat v súvislosti s africkým morom ošipaných v určitých členských štátoch a o zrušení vykonávacieho rozhodnutia 2014/178/EÚ (Ú. v. ES L 295 11.10.2014) v platnom znení.

Hlavný veterinárny lekár a Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky vykonáva priebežne svoju právomoc a svoje úlohy v rámci zabránenia šíreniu a eradikácii AMO podľa zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

V roku 2018 v súvislosti s opatreniami na zabránenie šíreniu a eradikáciu afrického moru ošipaných roku poskytlo MF SR z kapitoly VPS rozpočtovým opatrením č. 67/2018 výdavky v celkovej sume 6 204 000 eur pre ŠVPS, konkrétne na osobné výdavky pre inšpektorov, nákup hardvéru a softvéru, 2 000 ks zberných boxov, dezinfekčné prostriedky, ochranné pomôcky, školenia úradných veterinárnych lekárov, na kafilériu, na laboratórnu diagnostiku, úhrady poľovníkom za odber, skladovanie a transport vzoriek a za ulovené a uhynuté diviaky. Následne si kapitola MPRV SR zaviazala kapitálové výdavky v celkovej sume 3,9 mil. eur (§ 8 zákona 523/2004 Z. z.) na nákup zberných boxov pre poľovníkov v sume 3 800 eur a AMO softvér v sume 100 000 eur.

V roku 2019 MF SR neposkytlo z kapitoly VPS žiadne výdavky na riešenie afrického moru ošipaných, realizovali sa vnútorné presuny v rámci kapitoly MPRV SR v celkovom objeme 4 657 465 eur (rozpočtovým opatrením č. 74/2019 – presun v sume 1 554 474 eur na mzdové výdavky pre inšpektorov, rozpočtové opatrenie č. 40/2019 – presun v sume 500 000 eur na zabezpečenie monitoringu, kontroly a eradikácie chorôb, rozpočtové opatrenie č. 60/2019 – presun v sume 566 231 eur na štúdiu v súvislosti s AMO a na nákup laboratórnej techniky, na projekt v súvislosti s grantom a na odchodné zamestnancov. Ďalšie vnútorné presuny kapitoly sa realizovali na vykrytie poistného do poisťovní v objeme 840 000 eur, v kategórii 630: na eradikáciu chorôb v objeme 500 000 eur a na zabezpečenie materiálno-technického vybavenia v objeme 200 000 eur, v kategórii bežné transfery vo výške 190 000 eur a na nákup elektrických ohradníkov a štvorkoliek v objeme 306 760 eur.

V roku 2019 sa z dôvodu nepriaznivého vývoja rozpočtu verejnej správy plošne viazali viacerým kapitolám výdavky a MPRV SR sa malo zaviazat cca 10 mil. eur. Na základe dohody sa zaviazali výdavky v sume 4,7 mil. eur (RO č. 72/2019), zvyšná suma 5,3 mil. eur bola ponechaná kapitole na AMO.

V roku 2020 MF SR poskytlo z kapitoly VPS rozpočtovým opatrením č. 57/2020 výdavky v sume 1 724 612 eur (z toho mzdy v objeme 1 497 357 eur a odvody vo výške 227 255 eur) na

osobné výdavky pre inšpektorov ŠVPS SR.

Vnútné presuny, ktorých súčasťou boli aj výdavky určené AMO boli v celkovom objeme 2 350 000 eur a realizovali sa rozpočtovým opatrením č. 43/2020 v sume 800 000 eur na zabezpečenie eradikácie chorôb zvierat ako je africký mor ošípaných, výskyt brucelózy a vtácej chrípky, rozpočtovým opatrením č. 56/2020 v sume 1,3 mil. eur na zabezpečenie nového monitoringu a navýšenia počtu vyšetrovaných vzoriek – pre AMO, vtáčiu chrípku a ostatné eradikačné choroby a nákup materiálneho zabezpečenia a ochranných pomôcok v objeme 250 000 eur.

Vzhľadom na akútnu potrebu chrániť chovy ošípaných a zabrániť ich infekcii AMO a na potrebu ochrany a zabezpečenia funkcií sektoru živočíšnej výroby ako celku, vzhľadom na nepretržité stúpajúce množstvo nakazených diviakov, vzhľadom na to, že zdrojom nákazy sú infikované domáce a divo žijúce sviňovité ako aj na vysokú odolnosť vírusu a schopnosť vírusu perzistovať v prostredí je potrebné prijať a vykonať akútne, rázne a maximálne účinné opatrenia proti šíreniu AMO a na prekonanie jeho následkov, ktoré budú založené na štyroch pilieroch:

1. maximálne zníženie denzity zdravej populácie diviaka,
2. aktívna ochrana chovu ošípaných,
3. umiestnenie bravčového mäsa z rizikových oblastí na domáci trh,
4. maximalizácia plnenia úloh hlavného veterinárneho lekára a zvýšenie účinnosti opatrení na zabránenie šíreniu a eradikáciu afrického moru ošípaných.

Opatrenia na zabránenie šíreniu a eradikáciu afrického moru ošípaných sa budú nariaďovať a realizovať predovšetkým na základe § 6 ods. 5 písm. a), § 17 ods. 3 a § 35 ods. 9 zákona č. 39/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Realizácia opatrení na zabránenie šíreniu a eradikáciu afrického moru ošípaných vyžaduje uložiť úlohy aj iným orgánom štátnej správy a právnickým osobám, ktorých sa tieto opatrenia dotýkajú a vyžadovať od nich poskytovanie súčinnosti orgánom veterinárnej starostlivosti podľa § 16 zákona č. 39/2007 Z. z. Uznesením vlády sa okrem úlohy pre hlavného veterinárneho lekára navrhuje uložiť konkrétne úlohy ministerstvu financií s cieľom zabezpečenia rozpočtových nárokov realizácie uvedených opatrení, ministerstvu obrany s cieľom zabezpečenia logistiky najmä pri manipulácii s uhynutými, usmrtenými a ulovenými zvieratami, ministerstvu kultúry s cieľom zabezpečenia osvetly pri realizácii uvedených opatrení, ministerstvu životného prostredia s cieľom usmernenia okresných úradov a Štátnej ochrany prírody na účely maximálneho poskytovania súčinnosti pri depopulácii diviacej zveri, z analogického dôvodu aj okresným úradom, všetkým ministerstvám v rámci všeobecnej súčinnosti. Zároveň sa navrhuje dôrazne odporučiť užívateľom poľovných revírov organizovať poľovačky s cieľom pokiaľ možno totálneho odlovu diviacej zveri, a to tak na základe nariadení hlavného veterinárneho lekára ako aj samostatne v rámci výkonu práva poľovníctva.

Na účely realizácie úloh z navrhnutého uznesenia vlády sa navrhuje vyčleniť mimoriadne finančné požiadavky na zabránenie šíreniu a eradikáciu afrického moru ošípaných na území Slovenskej republiky zmenou účelu použitia nevyčerpaných kapitálových výdavkov z predchádzajúcich rozpočtových rokov v kapitole Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v celkovej výške 354 660 eur v súlade s predloženým návrhom na zmenu použitia kapitálových výdavkov a to presunom z kategórie 710 – Obstaranie kapitálových aktív do kategórie 630 – Tovary a služby.

Návrh uznesenia vlády bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, nebude mať vplyv na podnikateľskú sféru, sociálne vplyvy, na životné prostredie, na informatizáciu spoločnosti, na služby verejnej správy pre občana ani na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh sa predložil na skrátené pripomienkové konanie z dôvodu, že štátu hrozia značné hospodárske škody v prípade neriešenia akútnej situácie vyplývajúcej zo šírenia AMO. Hrozba značných hospodárskych škôd spočíva v riziku nakazenia chovov ošípaných (viac ako 500 tisíc ks), v zániku chovov ošípaných a celého podnikateľského aj nepodnikateľského sektora chovu ošípaných a produkcie bravčového mäsa v Slovenskej republike (2880 chovateľov) a v následnej kríze v zásobovaní obyvateľstva bravčovým mäsom z domácich chovov, vo zvýšení výdavkov štátneho rozpočtu na účely uspokojenia nárokov chovateľov na náhradu škôd spôsobených eradikáciou a v náraste nezamestnanosti najmä vo vidieckych oblastiach.

Výsledky pripomienkového konania sú uvedené vo vyhodnotení pripomienkového konania. Návrh sa predkladá bez rozporov.